

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravnštvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 232.

V Ljubljani, v sredo 9. oktobra 1895.

Letnik XXIII.

Črne bukve kmečkega stanu.

(Dalje.)

17. Konečne misli.

Naše proučavanje razmer kmečkega stanu, dasi je zelo nepopolno, nam je pokazalo te-le resnice:

1. Zasebna lastnina mora ostati nedotakljiva, a vendar ne sme biti neomejena. Zemljišče je odmenjeno družbi; iz njega se preživlja, na njem si pridobiva vsega, česar potrebuje. Zato mora družbi vrediti zasebno last tako, da ji ne škoduje.

2. V fevdalni državi, v jugoslovanskih zadruzah, v ruskem miru je tudi vladala zasebna last¹⁾ gledé na zemljišče, toda oskrbljevanje te lasti v splošni blagor je nadzirala zakonita, priznana oblast; v fevdalstvu grajščak, v zadruzah — gospodar, v miru — občina. Jedno načelo je veljalo v vseh teh treh razmerah: zemljišče je imelo svojo stalnost; pojem »kmečkih domov« je bil uresničen.

¹⁾ Kako so se razvijale razmere grajščakov in kmetov, ne moremo tu podrobneje razvijati. Začetkom seveda niso imeli kmetje zemljišča v lasti, toda polagoma so se razmere tako uredile, da smemo po pravici govoriti tudi v fevdalnih razmerah o zasebni lasti. Ta last se pač ni tolmačila kot neomejena pravica razpolagati nad stvarjo in njeno uporabo po načelih rimskega prava de dominio, marveč po jedino pravih krščanskih načelih. Prim. Janssen o. c. I. Volkswirtschaftliche Zustände. Za naše gorenjske kraje pa: A. Kaspret o. c. 203, 204. Tu beremo: „Od XIII. veka so bila vsa zakupna zemljišča dedna; graščine so le jemale od dediča najdebelejšega voila, od vdove najlepšo obleko za mrtvaštino, kakor se še dandanes davek plačuje od dedščine. — Še bolj se je uredilo razmerje kmeta in vlastelina, ko so jeli zapisovati dolžnosti in davščine podložnikov v graščinske urbarje. — Kar se je določilo, vezalo je dotičnika in dediče njegove. Naposled so se razmere tlačánov gledé na davščino, tláko, posedbo, užitno svojino in dedinsko zapustitev toli zboljšale, da je bilo med kmetom slobodnjakom in tlačánom le malo razločka. — Po tako urejenih pravnih odnošajih se je skoro okreplil kmetki

3. Liberalizem je zanesel neomejeno slobodo tudi na kmete. S tem se je pričelo parcelovanje, špekulacija z zemljišči, nakopičevanje velikih posestev. Kmečki stan se je vedno bolj razdruževal. Razmere mej sosedu in sovaščani so se poslabšale; pravi brezdanje žrelo se je odprlo.

4. Poleg tega je prenehalo tudi naturalno gospodarstvo. Kmet je potreboval vedno več denarja. Začetkom je imel denar še precejšnjo vrednost; zato so se premetnejši kmetje tudi v tem načinu gospodarstva precej opomogli: z lesom, živinorejo itd. A svetovnega trga konkurenca jih je kmalu podrla. Denar je vedno manj vreden,²⁾ vedno manj pa tudi kmečki pridelki; a potrebuje se ga vedno več. Poleg tega se je lesa že preveč izsekalo, živinoreja peša in potomcem se obetajo še žalostnejši časi, nego so sedaj.

5. Ko je ponehalo naturalno gospodarstvo na kmetih, je novodobni veliki obrt zanesel tem ložje svoje izdelke tudi na kmete in polagoma izpodrinil domačo obleko in domačo hrano. Potreba

stan. Že v začetku XIII. veka stojé povsod sêla, vasi in majhni trgi; zemljo v najodlednejših planinah so ukoriščali. Kmetje razvrščeni po srenjah, imeli so svoje zборе, pri katerih so se čitale njih pravice in dolžnosti in razpravljale njih težnje in pritožbe. Ako je bilo treba poravnati prepire, sestavili so posebne komisije, pri katerih so sodelovali njih zastopniki. Prvo mesto v občanah je imel župan, ki je branil pravice posameznih kmetov proti grajščakom in pravice grajščakov proti kmetom. — Prim. „Glasnik“ 1895, št. 7: „Družimo se“. — Dr. Fr. Kos: Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. „Matica Slovenska“. 1894. — Ta knjiga ima o naši stvari sploh mnogo podatkov str. 111, 160, 201.

²⁾ V naslednjih številkah se razvidi, kako se je menjala denarju vrednost. Kar se je kupilo l. 1723 za 1 gld., je stalo:

leta 1725 . . . gld. 1.45	leta 1840 . . . gld. 3.08
„ 1750 . . . „ 1.72	„ 1850 . . . „ 3.29
„ 1775 . . . „ 2.00	„ 1860 . . . „ 5.70
„ 1800 . . . „ 3.37	„ 1870 . . . „ 6.17
„ 1825 . . . „ 2.18	„ 1880 . . . „ 7.18
„ 1830 . . . „ 2.85	„ 1895 . . . „ 7.40

denarja je rodila tudi prevelike dote in — vedno naraščajoče zemljiške dolgove. Neumna razkošnost, žganjarstvo je zavladalo.

6. V naši dobi ne moremo in nočemo več obnavljati fevdalnih razmer. Naš čas je demokratičen. Toda tista stalnost, ki so jo branile fevdalne razmere na zemljiščih, mej Slovani pa rodbinske zadruge in mir, se mora zopet uvesti. Braniti jo morajo odslej našemu demokratičnemu duhu primerno — kmetje sami v samostojnih zadruzah. Dedni stalni domovi in samostojne zadruge so najnujnejši zahteva v zboljšanje naših kmečkih razmer.

7. Naturalno gospodarstvo se mora po možnosti obnoviti. Samo cerkev kaže še svojo konservativno-vzgojevalno silo v tem oziru. Povsod je ponehalo kmetovo naturalno gospodarstvo, samo — bira je še ostala. Dobro vemo, koliko sitnostij ima zavoljo nje dandanes duhovnik, toda vendar nas iz srca veseli ta lepi, za materno skrbnost svete cerkve tako sijajni spominek, ki se je še rešil iz prejšnjih boljših časov.

8. Denarno gospodarstvo je izročilo zasebni špekulaciji — kredit, ki ga je bilo povsod vedno več treba. Oderuštvo je zacvetlo na kmetih. Temu je treba pomoči. V tem oziru mora veljati boj vsemu kapitalizmu. V kmečki socialni načrt torej spada tudi načrt, kako naj se zlomi denarni nadvladi tilnik.

9. Razdruženje je sedaj že predaleč napredovalo, da bi se kar na mah mogla obnoviti zamorjena vzajemnost in da bi zadruge mogle roditi dobrega sadu. Treba je preje pripravljanja s poukom v besedi in pismu in slobodnega združnega združevanja.

10. Najprimernejši je začetek z Raiffeisenovimi posojilnicami, kjer se ravno v denarnih stvareh, ki vse zanimljejo in so v poslovanju zelo jednostavne, po načelu popolne vzajemnosti zdru-

LISTEK.

Luč v temi.

Poljski spisal H. Sienkiewicz.

Pojavljajo se proti zimi, posebno novembra meseca, dnevi tako megleni, temni in neprijetni, da tudi zdravemu človeku grenijo življenje. Od te dobe, odkar je Kamionka bolehal in prenehal izdelovati kip „Usmiljenje“, težila ga je ta neprijetnost bolj nego njegova bolehnost. Vsako jutro, ko se je spravil iz postelje, odpiral je veliko okno delavnice in gledal na vreme v nadi, da vendar že enkrat opazi kos jasnega nebesa, toda vselej ga je čakala prevara. Gosta, težka megla je visela nad zemljo in dasi ni deževalo, so se vendar videli kamni na dvorišču, kakor da bi bili napolnjeni z vodo; vse je bilo mokro, prevlečeno z meglo in posamezne kaplje, ki so kapljale po razgnjitem žlebovji, kapale so z nekako obupno jednostavnostjo, kakor da bi odmerjale leno se plazeči, žalostni čas.

Okno delavnice je gledalo na dvorišče in od tam na vrt. Trava je še zelena, a v tem nezdravem zelenju se je kazala smrt in trohnelost, tudi drevesa brez listja in z začrnelimi vejami so se kazala že popolno mrtva. Vsak večer se je razlegalo

raz njih kvakanje vran, ki so z lesov in polja hitele prezimovat v mesto ter mej drevjem frfetajoč iskale prenočišča.

Ob takih dneh je bila delavnica zoprna kakor kostnjak. Mramorju in gipsu je treba svetlobe, ker v takem neprijaznem odsevu je kazala njuna belota nekaj otožnega; kipi, ki so izgubili v temi ves izraz v potezah, spreminjali so se v tem polmrazu ter se kazali v nekaki nedoločeni in res grozni podobi.

Nesnaga in nered sta v delavnici dodajali še tožnejšo podobo. Na tleh je bilo nagromadenega mnogo raznovrstnega prahu in blata, katero se je nabiralo iz kosov, ki so padali od kipov, in od prahu, ki so ga ljudje donášali s ceste. Stene so bile temne, ozaljšane le tu in tam s kakimi modeli rok in nog iz gipsa. Drugo je bilo zapuščeno.

Poleg okna je viselo malo zrcalo, nad njim konjska črepinja in polno makartovih cvetov že popolno očrnelih od prahu.

V kotu je stala postelja, pokrita s starim ogrinjalom, pri njej omarica z železnim svečnikom. Kamionka zaradi revščine ni imel svojega stanovanja, marveč je tudi spal v delavnici. Navadno je bila postelja preločena od delavnice s špansko steno, ali sedaj je bila ta stena odstranjena in sicer zato, da

bi ložje gledal skozi okno in opazoval, kedaj se zjasni nebo. Drugo, še večje okno, ki je bilo napravljeno sredi stropa delavnice, je bilo od zunaj tako obsuto s prahom, da je tudi v jasnih dneh dohajala le motna svetloba skozenj.

Toda na nebu se ni zjasnilo. Za nekaj temnih dnij se je megla vlegla še nižji k zemlji in vreme se je še bolj slabšalo; Kamionku, ki je sedaj samo potal na postelji, se je zato shujšalo; tako da je popolnoma oblegel.

Nobene določene bolezni ni imel, le tako oslabljen, utrujen, medel, žslost in brez moči je bil. Od splošne slabosti so mu otekle noge. Ni imel želje umreti, pa tudi za življenje ni čutil v sebi nobenih sil.

Dolge ure neprijetnih dnij so mu bile tem dolgočasneje, ker nikogar ni imel poleg sebe. Žena mu je umrla pred dvajsetimi leti, sorodniki njegovi so prebivali v drugem kraju in s prijatelji se ni seznanjal. Znanci njegovi so ga v zadnjih letih zapuščali zaradi njegove vedno rastoče razdražljivosti. Od začetka se temu niso čudili, a ko je postajal vedno večji čudak in je vsaka stvar v njem vzbudila dolgo trajno jezo, so tudi najbližnji znanci prekinili z njim vsako občevanje.

Tudi to so mu zamerili, da je v teku časa

žujejo kmečki posestniki. Denar je vse razdružil, pri denarju naj se torej začne zopet organizacija. Denarne zadruge so pa tudi zato potrebne, ker je le v zvezi z njimi, ki lahko zadoščajo potrebnemu kreditu, mogoč razvoj slobodnih gospodarskih zadrug. Te naj bodo druga stopnja na poti v rešitev kmečkega stanja.

11. Država in dežele naj podpirajo ta slobodna združevanja. Država naj sploh v vseh obzirih pomaga rešitvi kmečkih posestnikov, kakor je pomagala njihovemu propadu. Primerno naj izpremeni dedno pravo; pred vsem naj pa zapre zemljiško knjigo in uvede zakonit moratorij za zemljiške dolgove.³⁾ Mej tem naj bi se vsi zemljiški dolgovi izpremenili tako, da bi se tekom gotovega števila let amortizovali.

Da bi bila pa naša načela še jasnejša, podajemo tu v kratkih točkah gospodarski načrt bojevnikov proti kapitalizmu in, ker s kmečkim stanom trpita tudi ostala delavska stanova: obrtni in delavski, zato navajamo tudi glavne točke, po katerih naj se izvrši zopet organizacija imenovanih treh stanov.

Tu ob koncu ponavljamo zopet, kar smo zapisali v uvodu: »Pisec teh vrst si je v svesti, da za temeljito delo v tem oziru treba vse drugačnih pripomočkov, nego so njemu na razpolago. Dovolj je dosegel, če njegov spis v dejstvih razkrije vsaj glavne rane, katere trpi ves kmečki stan in tako pri tem ali onem vzbudi zanimanje za proučevanje kmečkega vprašanja.«

To je namen nastopnemu načrtu. Naj bo nekako, dasi nepopolno, navodilo, kaj je treba proučevati v kmečkem, obrtnem in delavskem vprašanju in vzbudi naj sistematičen pouk pri shodih in v društvih o teh zadevah. Bog vzbudi mnogo delavcev, delu pa daj obilega blagoslova!

(Dalje sledi.)

³⁾ Moratorij je zakonita določba, ki pod gotovimi pogoji ustavlja dražbene prodaje zemljišč, oziroma stvari k njihovemu gospodarstvu potrebnih. Važnejši moratoriji so se določili: L. 1654 v Rezinu po 30letni vojski, brandenburški 1643—1654, šleski 1763—1766, pomorski 1765—1766, meklenburški 1768 do 1775, pruski 1807—1818, ogerski 1849—1858. — Prim. Dr. Wiard Klopp: Die sozialen Lehren des Freiherrn Karl von Vogelsang. Grundzüge einer christlichen Gesellschafts- und Volkswirtschaftslehre. St. Pölten. 1894. Str. 413, 414.

Politični pregled.

V Ljubljani, 9. oktobra.

Dr. Ebenhoch o položaju. „Linzer Volksblatt“ poroča o ljudskem shodu pri Sv. Ožbaltu pri Freistadtu, na katerem je govoril mej drugimi tudi poslanec dr. Ebenhoch. Govornik je pojasnjeval svojim poslušalcem, katerih je bilo blizu 300, o delovanju ljudskega društva za Zgornje Avstrijsko. Pri tej priliki je omenjal, da so ostali društveni poslanci zvesti svojim načelom, mej tem ko so druge stranke večkrat spremenile svoje programe in menjale voditelje. Potem je prešel v svojem govoru na novo ministerstvo, katero pa še ni imelo priložnosti, v državnem zboru objaviti svojega programa. Vsled tega ne moremo še izreči nikake gotove sodbe o naših

postal pobožen ter so glede tega dvomili o njegovi odkritosrčnosti. Zlobni jeziki so govorili, da zaradi tega poseda po cerkvenih klopeh, da bi si z občevanjem z duhovni zagotovil naročila za cerkve. Toda to ni bila resnica. Kar pa se je zdelo, da potrjuje to govorica, bila je njihova pohlepnost, ki se je pri njem kazala vedno hujša. Zaradi varčnosti je nekaj let prebival v delavnici; kedo ve s čim se je živil ter si naposled tako spodkopal zdravje, da je bil njegov obraz skoro prozoren in rumen, kakor da bi bil napravljen iz voska. Ljudem se je umikal mimo družega tudi zato, da bi pozneje kedo pri njem ne iskal kake pomoči.

Sploh je bil to človek čudnega značaja, razburjen v dno duše in neizmerno nesrečen, sploh čudna prikazen, pri kateri so imele tudi napake svoje posebnosti. Oni, ki so bili teh mislij, da si je moral vsled svoje lakomnosti nagromaditi obilno imetje, so se zelo zmotili. Kamionka je bil namreč reven, ker je vse, kar je imel, izdajal za akvarele, katerih je imel v skrinji cele vrste in jih ogledaval in prešteval od časa do časa hrepeneče in goreče kakor oderuh, ki prešteva svoje denarje. Kar najskrbneje je skrival te svoje dragocenosti, morda vzlasti zato, ker so vzrasle na podlagi velike nesreče in neizmernega trpljenja.

možek; vendar smo pa lahko mirni, ako sodimo po tem, kar nam je znanega do sedaj. Posebno nam mora ugajati nastopni govor poljedelskega ministra, ki je odločen nasprotnik oderuške špekulacije in pristaš združniške organizacije. Ako se ne bode dal vplivati nevarnemu birokratizmu, tedaj ga bodo z veseljem podpirali v težavnem poslu vsi konservativni poslanci, in to tembolj, ker se mu je že naznanilo liberalne nasprotstvo. Ker je on poleg tega tudi odločen katolik, mu bomo popolno zaupali v vseh zadevah. Tudi finančni minister je v svojem govoru izpregovoril nekaj nam prijaznih besedij. Družega nam sedaj ne kaže, da čakamo, kaj nam odkrije bodočnost in potem bomo vrnali svoje nadaljne delovanje. Vsekako bomo podpirali nam prijazne in za našo korist vnete državnike.

Shod nemške levice. Včerajšnji list se obširneje pečajo z izjavo nemške levice. Liberalni časniki seveda pritrjujejo izjavi, ker družega ne vedo povedati. Združena levica je ogrnila togo svojega starega programa z obljubo, da s časoma zakrpa svojo raševino. Imela je tudi še pogum, da je žide vzela pod svoje varstvo, kajti brez židovske pomoči se itak ne obdrži. „Politik“ piše, da je načelnik grof Kuenburg mlatil prazno liberalno slamo o prostosti, modernem napredku, državni jedinstvi, memštvu in enakopravnosti vseh državljanov. Kde so ti državljani, je jasno, slovanski narodi gotovo ne. O stališču nasproti novi vladi se je malo goverilo, ker nameni in načrti nove vlade itak še niso znani. Zato so naglašali nekateri govorniki, da je bil shod sedaj nepotreben, ker prenačilen. Najbolj smešno pa je, ko levica zatrjuje, da bode zagovarjala socialnopolitične reforme. Vsa njena zgodovina izpričuje nasprotno. Mleli so same fraze in točili solze, da so zgubili dunajsko trdnjavo. Konečno pa se bodo oklenili tudi grofa Badenija, če jim le prst pokaže.

Nove volitve za češki deželni zbor se bodo vršile od 20. do 26. novembra. Dne 20. novembra volijo kmečke občine, 22. mesta, 25. novembra trgovske zbornice, 26. veleposestvo.

V **Tešinu** se je v nedeljo vršil shod volilcev, da na mesto odstopivšega dr. Kluckega določijo kandidata. Kandidatom je bil izbran tešinski župan dr. Demel, ki je izjavil, da bode vstopil v klub nemške levice, katera si je za državo in nemštvo pridobila največ zaslug. Trudil se bode, da se združijo vse nemške stranke v koalicio z drugimi strankami. Dr. Demel se pošteno vara v nadi, da bode on vse Nemce spravil pod jeden klobuk. Levičarski matorji bodo imeli dovolj posla, da svojo stranko obdržé skupaj.

Socialno - demokratični strankarski shod v Bratislavi. Preteklo nedeljo popoludne se je otvoril v Bratislavi mejnarodni socialno-demokratični strankarski shod. Vodja Liebknecht je pozdravil navzoče, kakih 50 odposlancev in blizu 200 sodrugov in sodruginj iz raznih pokrajin, ter predlagal berlinskega vodje Singerja predsednikom shoda, kar se je soglasno odobrilo. Prvi govornik, vodja Hamburger, je stavil predlog, naj stranka energično protestuje proti akordnemu in ponočnemu delu. O tem predlogu, kakor tudi o predlogu, naj

Nekoč, bilo je ob letu po smrti svoje žene, opazil je pri antikvarju star obraz, ki je predstavljal Armido, a v obraza Armidinem je opazil neko podobnost z obrazom svoje žene. Ta podoba je takoj kupil in od tedaj je pričel opazovati medoreze, od kraja samo take, ki so predstavljale Armido potem pa tudi druge, ko je zašel v to navado.

Ljudje, ki so v življenju izgubili bitje sebi najdražje, morajo se oprijeti kaj družega, naj bo že karkoli, ker bi sicer ne mogli živeti. Kar se tiče Kamionke, bi pač nihče ne slutil, da je ta postarni čudak in egoist nekaj ljubil svojo ženo bolj nego lastno življenje. Gotovo je, da bi mu bilo življenje teklo veliko bolj mirno in da bi bilo tudi bolj navadno in človeško, ako bi mu ne bila žena umrla. Toda naj je, kakor mora biti, z ljubeznijo je Kamionka pokopal dobo svoje sreče, svoje mladosti in svojih talentov.

Pobožnost, katero so pri Kamionku opazovali od te dobe in ki se je kazala le bolj po zunanje, je izvirila iz tega vrela. Kamionka, ki se ni mogel prištevati ljudem globoko vernim, pričel je po smrti svoje žene moliti zanjo, ker je vedel, da je to jedino, kar mora storiti zanjo in da ga tem potom še vedno družiti nit življenja z umrlo soprogo.

(Dalje sledi.)

se odtegnejo dijete onim peščencem, ki imajo 3000 ali več mark letnih dohodkov, se je vnela mej zborovalci živahna debata. Vspeh dolgotrajne in jako burne debate je bil ta, da se zborovalci odklonili vse trfi Hamburgerjeve predloge. Vodja Fischer, ki se je imenoval strankinega uradnika, je odločno pobijal očitanja, češ, da živi samo od delavskih žuljev, priznal pa je, da dobi plačilo za svoje delo v strankini službi. Konečno je tudi izjavil, da edstopi od te službe, ako se bode ponavljala jednaka obrekovanja. — Fischer morda ne vé, da njegova stalna plača sestoji iz samih delavskih grošev. — Razni govorniki so nadalje pojasnjevali splošno volilno pravico, ker hoče zatreti socialno demokracijo. Toda to se ji ne bode posrečilo, kajti ta boče sijajne zmaga. Koncem zborovanja se je pokazal tudi dunajski vodja Ellenbogen, kateremu je pa policija zabranila vhod. Splošno se lahko trdi, da shod na grobu Lassala in drugih njihovih prvoboriteljev ni imel posebnega vspeha.

Nemčija. Pred nekaj dnevi so poročali brzojavi o sodnijski obravnavi v Aachenu proti dvema menihoma Aleksincema, katera stara bila zatožena zaradi krive prisega. Pri ti obravnavi sta bila oba zatoženca oproščena vsake kazni, in sicer ne za to, ker ni bilo dovolj dokazov, ampak ker se je sijajno pokazalo, da sta popolnoma nedolžna. S to obravnavo je sijajno rešena čast ne samo teh dveh zatožencev, ampak tudi eelega aleksijskega reda, katerega so katoličanom sovražni krogi na Nemškem na vse mogoče načine blatili.

Francija. Dne 5. t. m. je bil v Parizu velikanski pogreb znanega Pasteurja. Krsto je spremljal velik vojaški oddelek pod poveljstvom generala Saussierja. Za krsto so šli vsi ministri in razne deputacije. Spreveda so se vdeležili predsednik Faure, grški princ Nikolaj, veliki knez Konstantin, ruski minister Lobanov in diplomatično osebje. Truplo je blagoslovil pariški nadškof, v imenu vlade je naučni minister proslavljajal zasluge Pasteurjeve.

Italija. V Benetkah so pri zadnjih občinskih volitvah zmagali katoliki. Učinek te zmage se že kaže. L. 1892 so liberalci v mestnih šolah odpravili molitev pred in po nauku. Letos so ga zopet vpejlali, kar je bila želja ogromne večine prebivalstva. — Crispi in finančni minister Sonnino sta si navskriž, ker prvi zahteva za Sicilijo denarne pomoči, katero mu odreka finančni minister. Stvar reši ministerski svet.

Turčija. „Pol. Corr.“ objavlja v zadnji številki doslovno zahteve poslanikov evropskih velevlavstij, katere so izrazili ustmeno pri turški vladi. Glase se tako-le: Diplomatski zastopniki in njihovi tovariši so deloma na lastne oči videli, deloma zvedeli iz verodostojnih virov o nečloveških dogodkih, ki so se vršili te dni v Stambulu in Carigradu. Pri ti priliki se je opazilo to-le: 1. Zasebniki so napadli in morili jetnike, katere so prijeli policijski agentje, ne da bi se ti kaj zmenili za tako počenjanje. 2. Zasebniki so napadali popolnoma mirne ljudi. 3. Ranjeni vjetniki so se na dvoriščih policijskih postaj in v ječah brezobzirno trpinčili in morili. — Ker se poslaniki po pravici boje, da bi bila v nevarnosti splošna varnost, ko bi se ponavljali taki nemiri, zahtevajo, da vlada strogo pazi na javni red in naj zapové svojim oblastim, da zaduše vsake nadaljne izgrede in ne dopuščajo, da bi se zasebniki vdeleževali enakih nemirov. Vlada sama pa naj pazi, da se kmalu vrne mir v pokrajine in da se ne preliha brez potrebe nedolžna kri.

Cerkveni letopis.

Božja pot na Brezjah.

Z Brezij 6. okt.

Z današnje rožnivenško nedeljo so se v toliko zaključile letošnje romarske pobožnosti, da preneha do bodoče spomladi ob nedeljah in praznikih sv. maša s pridigo ob 1/2 11. uri in ob delavnikih sv. maša za romarje, ki so prihajali z jutranjim vlakom iz Ljubljane ob 1/2 10 uri. — Redno skozi vso zimo pa bo vsaki dan gotovo po jedna sv. maša, kakor je bilo tudi v preteklih letih. — Naša božja pot je vedno bolj obiskovana in vedno bolj slovi po slovenskih deželah. Od 1. maja do današnje nedelje prišlo je gotovo nad 70.000 romarjev. Obhajanih je bilo v tej dobi nad 20.000 častilcev Marijinih. Res ogromno število, ako pomislimo, da skozi vse poletje ni bilo več rednih gg. spovednikov nego 3—4. Častita gg. farna duhovnika, č. o. fran-

čiskan iz Ljubljane, mnogo sosednih gg. dušnih pastirjev so tedaj letos pri nas imeli mnogo dela in truda. Naj jim bode „Marija Pomagaj“ plačnica in povračiljica za vse! — Delo pri novi cerkvi je tudi letos dobro napredovalo. Dogotovili so se vsi portali in popolnoma izdelal kor. Krasno delo je zlasti glavni portal, ki ga je izdelal znani mojster g. J. Vurnik iz Radovljice. Delo hvale mojstra. Narejen je iz rudečega domačega kamnja. Samo kamnoseško delo je stalo nad 1500 gl.

Prihodnjo spomlad se bode začela izdelavati kupola. Delo je cenjeno na 6000 gl. — Manjka pa cerkvi še spodnjih barvanih okenj in tlaka. — Zeleni bi bilo, da bi se zlasti za okna dobili dobrotniki, ki bi celo okno sami darovali. V hvaležni spomin njihove darežljivosti jim dovoli cerkveno predstojništvo, da se njihova imena vdela v steklo kakor je navada tudi po drugih krajih. — Le tako bo mogoče, da se krasna cerkev v slavo Marijino pa tudi kot živ dokaz otročje ljubezni vernih Slovencev do nebeške Gospe čim preje in veličastnejše izvrši.

700letnica sv. Antona.

Iz Košane.

Letos 15. avgusta je bilo ravno 700 let, kar je zagledal v Lizboni na Portugalskem luč sveta sin plemenitih starišev, katerega časti katoliška cerkev kot svetnika Antona Padovanskega. V proslavo 700 letnice njegovega rojstva vršile so se letos na Portugalskem in Italijanskem krasne svečanosti. Ako so ga pa slavili letos na izvanreden način drugi narodi, dolžni smo mu Slovenci tem večjo hvale; saj je nam v svojem življenju nekako mej vsemi svetniki najbližje prišel in posebno za dušo leta ga razum Marije skoro bolj ko vse druge svetnike radi kličemo na pomoč v raznih stiskah in potrebah.

Naj zvedo tedaj tudi drugod, kako smo v košanski župniji obhajali 700 letnico sv. Antona. Naš preč. gospod župnik, ki se ves čas svojega 19letnega delovanja v Košani požrtvovalno trudi za naš telesni in dušni blagor, sklenil je sv. Antona počastiti s tem, da se napravi iz košanske župnije, šmihelske in suhorske kapelanije božja pot k 2 uri oddaljeni podružnici sv. Antona Padov. na Ostružnem Brdu. Z dovoljenjem prevz. knezoškofa odločila se je v ta namen rožnivenška nedelja.

Točno ob 8. uri jela se je pomikati procesija iz Košane, kateri se je mej potjo pridružila šmihelska, proti precej visokemu Ostružnemu Brdu, kamor je mej molitvijo sv. rožnega venca in petjem litani priromala ob 10 $\frac{1}{4}$ uri. Suhorci dospeli so tje že pred nami. Na mnogih krajih, koder je šel sprevod, napravili so vrli Ostružani lične slavoloke in so nas s slovesnim zvonjenjem prav ginljivo vsprejeli. Vso pot so se vedli ljudje zelo spodbudno in videti je bilo, da jim je gospod župnik popolnoma vstregel, ko je priredil tako slovesnost. Ker je bilo vreme ugodno, vdeležila se je te redke pobožnosti silna množica ljudi iz vseh podružnic obširne košanske župnije. Toliko ljudstva ni še videlo Ostružno Brdo. Ob 10 $\frac{1}{4}$ uri imel je gosp. kurat iz Suhorije slavnosti primeren govor, nato pa je košanski gospod župnik daroval slovesno sv. mašo z azistenco gospodov kapelanov iz Barke na Primorskem, iz Šmihela in Košane. Petje mej sv. mašo preskrbeli so domači pevci ter so vrlo izvršili svojo nalogo. Ob 12. uri se je končala slovesnost, katere se bomo še dolgo z veseljem spominjali.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. oktobra.

(„Narod“ v svoji stroki.) „Narod“ je zopet vskipel od jeze zaradi podlistka objavljenega v sobotni številki „Slovenca“, v katerem je pisatelj omenjal nereda, da se še sedaj na magistratu niso objavili računi, koliko da je mesto prejelo in koliko izdalo od potresnih darov. Mej drugim piše „Narod“: „Sumničenje, da mestno knjigovodstvo ne more izračunati, koliko je občini došlo potresnih darov in koliko da je izdalo tega denarja, je brez dvoma navadno obrekovanje, kajti da bi vladal tak nered, da bi se to ne dalo natančno dognati, je izključeno.“ Na to omenimo, da ni „Slovenec“ nobenkoli trdil, da bi vladal pri mestnem knjigovodstvu tak nered, da bi se ti računi ne dali natančno dognati, zatorej je obrekovanje, kar trdi „Narod“. Nadalje pa se nam čudno zdi, zakaj da ni „Narod“ zgrabil mestnega odbornika gosp. Gogala, ki se je v jako ostrih besedah v seji mestnega zbora pritoževal, zakaj da magistrat še sedaj ni objavil nobenega računa o

potresnih darovih mestu došlih, češ da vlada zato ni prijazna prošnjam za novo podporo. Očitane odbornika Gogala je bilo desti ostrejšje nego naše in vender „Narod“ proti temu ni imel nobene besede ugovora. Omenimo še, da pri dotični seji ni našel noben mestni odbornik kake opravičevalne besede za tako postopanje. Sploh pa je mestni župan ob tej priliki sam izjavil, da mestnemu knjigovodstvu zaradi obilnih poslov do sedaj ni bilo mogoče sestaviti računov. Župan je pač najkompetentnejša priča za to. Da je vladal pri tem res nered pri magistratu, to spriča dopisnica uredništva „Čeha“ iz Prage, katero smo objavili dne 23. avgusta t. l., kjer piše upravništvo „Čeha“, da je „že po priliki trikrat prosilo župana ljubljanskega, naj prijazno potrdi, da smo mu poslali svoto 1022 gl. v prospeh po potresu ponesrečenim slovenskim bratom, a zastoj. Ker ne moremo umevati tega postopanja, pravi dopisnica, prosimo za prijazno prijateljsko sporočilo, ali naj se darovi res pošiljajo onemu gospodu“. Na to objavljeno dopisnico mi nismo vsprejeli nobenega pojasnila. — Ako v takih razmerah zahtevajo mestni odborniki račune in ako naš list tudi to zahteva, je pač popolno jasno in opravičeno. Kakega družega sumničenja, da bi se bil denar porabil v kake druge namene, pa nismo izrazili in ga tudi nimamo. Potem pa „Narod“ nadaljuje: Najmanj pa bi smel „Slovenec“ na tak način provocirati ljudi, tisti „Slovenec“, ki nič ne pove, kam je izginil denar, ki se je nabiral za Ljubljano po raznih cerkvah in poslal škofijstvu. Ljubljancem doslej še niso dobili nobenega krajcarja, sploh prav nič se ne čuje, kaj se je s tem denarjem zgodilo. Ali je ta denar natančno zaračunjen? Prav hvaležni bi bili, ko bi se nam to pojasnilo in hvaležni bi tudi bili tisti, podpore potrebni siromaki, za katerih želodec sicer mestni očetje ne morejo skrbeti, katerim bi pa prav dobro došla podpora od svote, katera se je deloma zanje darovala in po cerkvah nabrala ter poslala škofijstvu, o katerem pa „Slovenec“ tako trdovratno molči. — Temu nasproti omenimo, da je škofijstvo objavljalo došle darove v našem listu in sicer izrecno z naslovom: „Iz kaz milih darov, poslanih knezoškofijstvu ljubljanskemu o priliki potresa za ponesrečence v prosto razpolago.“ — Knezoškofijstvo je torej takoj v začetku naznanilo, da vsak, kdor njemu pošlje darove, mu jih pošlje na prosto razpolago, to se pravi, da mu popolno zaupa in da o porabi tega denarja ni treba knezoškofijstvu nikomur polagati javnih računov. — Ta izgovor „Narodov“ je torej popolno neutemeljen in na drugi strani tudi popolno zlagan. „Narod“ namreč piše, da Ljubljancem doslej še niso dobili nobenega krajcarja od denarjev, došlih škofijstvu. Temu nasproti konstatujemo resnici na ljubo, da dohajajo vsaki dan škofijstvu take prošnje in da se tudi vsaki dan rešujejo in se reveži podpirajo. Da seveda računa o tem škofijstvo ne bo dajalo „Slovenskemu Narodu“, to je pač samo po sebi umevno. Dokler bodo torej mestni odborniki „Narodove“ stranke imeli povod, zahtevati v javni občinski seji od župana računov, toliko časa bomo pač smeli to povdarjati tudi mi, in dokler bode župan sam trdil, da je bilo vsled obilnih poslov mestnemu knjigovodstvu nemogoče napraviti ta račun, toliko časa smemo trditi tudi mi, da je to težavno. Družega pa nismo trdili in glede grdega sumničenja tudi sedaj nečemo slediti „Narodu“.

(Slovensko gledališče.) Jutri se bode ponavljala opera „Trubadur“.

(Potres.) Danes po noči ob 12. uri 6 min. se je čutil v Ljubljani precej močan potres, ki je trajal več sekund ter ga je spremljalo podzemeljsko bobnenje. Ljudje so se večinoma vzbudili iz spanja, tu in tam so tudi vstajali, prestrašeni še od prve potresne noči. — Tudi iz Škofje Loke se nam poroča, da so v istem času čutili jednako močan potres. Zanimivo bi bilo zvedeti, kako daleč je segal ta potres. Morda nam bodo naši prijazni gg. dopisniki to sporočili.

(Petindvajsetletnico) je te dni praznoval v prijateljskem krogu učitelj na drugi mestni deški ljudski šoli, gospod Fr. Kokalj, odkar poučuje v Ljubljani.

(Nova bolnica) bode slovesno blagoslovljena dne 16. oktobra, ko bodo dovršena najnujnejša dela. V kratkem se bodo bolniki preselili iz stare v novo bolnico. Staro bolnico s cerkvijo vred bode takoj nato podrli, ker je vse poslopje nevarno poškodovano.

(Iz Rovt) se nam piše: Poročevalec o novi okr. cesti iz Rovt proti žirovski občini omenja, da so ne-

kateri nezadovoljni s cesto, da se bodo pa že potolažili polagoma, ker je cesta zares lepa. Ta cesta, kolikor so je zgradili letos, da je lepa? Te gorostasno strme klance in nepotrebne dolge kljuge bomo hvalili? Število grajalcev se bo še le pomnožilo, ko bodo cesto videli. Do zdaj so jo pohvalili samo poročevalec in ti, ki so se ozirali jedino le na Osredok in prav nič na občino korist. Osredok je tista hvalisana občina korist. Poročevalcu je tehnika jako všeč. Koliko je tehnike iz Rovt do meje? Ali se ni vsa tehnika morala umakniti smrekam v Osredku? Če bo kedaj cesta celo državna, jo bo treba takoj preložiti.

(Požar.) Iz Sent Vida nad Ljubljano se nam poroča 8. oktobra. Danes popoldan ob 3/4 prišlo je goreti na podu pri Fran. Pečniku, vulgo „Krušču“ v Zapužah, občini Zgornja Siška. Sentvidsko gasilno društvo je takoj pribitelo z dvema voznima brigadicama na pogorišče, otelo hitro vnamajočo se hišo, krito s slamo, omejilo ogenj, rešilo blizo stoječe s slamo krite sosedne hiše in gospodarska poslopja, ter pogasilo goreča objekta. Pogorel je pod, hlev in svili. Živina se je z velikim trudom vendar srečno rešila iz gorečega hleva. Škoda se ceni nad 1500 gl. Zavarovan je bil hlev in pod za 400 gl.; hiša pa tudi za 400 gl.

(Iz ribniškega okraja.) Pretepi so se ob nedeljah po našem okraju v zadnjem času začeli grozovito množiti. — Odlikujejo se v tem žalostnem poslu posebni nekdanji tako vzgledni in mirni Poljanci. Kaj je vzrok tej žalostni prikazni? Po našem mnenju so plesi, katere dovoljujejo županstva po gostilnah vsako nedeljo, da le par soldov dobe v občinsko blagajno. — Slavno okrajno glavarstvo v Kočevju je gotovo že dobilo poročilo o teh žalostnih dogodkih. Ker poznamo skrb g. okrajnega glavarja za javni red in varnost, upamo, da bode vplival na županstva, da taci plesov ne bodo več dovoljevala in da se bode v kratkim nekdanji mir povrnil v naš okraj.

(Vojaških novice) 27. pešpolka se je včeraj iz Gradca pripeljalo v Ljubljano 491.

(Na včerajšnji mesečni semenj v Ljubljani) so prignali 505 konj in volov, 419 krav in 89 telet. Posebno živahna kupčija je bila s konji, ker je došlo več kupcev iz Italije.

(Koroški liberalci — nimajo več svojega lista!) S Koroškega dne 8. okt.: Najbolj označuje silni propad liberalne stranke na Koroškem to, da nima ta prej prav vsemogočna stranka, niti več svojega glasila in da se mora v sili zatekati k veliki dunajski židinjici na Dunaju ali nje sestri v Gradcu. Doslej bile so oficijelno glasilo liberalcev „Freie Stimmen“, a izneveril se jim je njih urednik, konsekvntni Dobernik, pristopil k nacijskonalni stranki in nastopil kot nacijskonalni kandidat proti liberalcu Posehu. S tem propadom liberalne stranke nam Slovincem kajpak ni nič pomagano, ker so nam nacijskonalci še bolj zagrizeni nasprotniki.

(Glasovi nasprotnikov.) S Koroškega: „Boj proti klerikalizmu“ napisali so si naši združeni nasprotniki, liberalci in nacijskonalci na svoj prapor. V tem smislu je govoril tudi dr. Steinwender na več shodih zadnjega časa. V Trbižu je dne 29. sept. govoril, da „morajo nemški Korošci s svojimi slovenskimi sodeželani v gospodarskih zadevah vzajemno postopati, in da se mora delati na to, da se pri prihodnjih volitvah združijo vsi „neklerikalci“. V istem smislu je govoril v Nikolsdorfu in njegov list „Kärntner Nachrichten“ poudarja v vabilu na naročbo, da hoče se „pošteno“ boriti „gegen das Hetzpfaffenhum“. To je vendar lepo rečeno! — Isti list v svoji 77. številki jadicuje, da se v belsko dolino pošiljajo „češki kaplani“, ter jih roti, naj nikakor ne „motijo“ tamošnjega „miru“. Ona „češka“ kaplana pa sta: g. J. Hribar, rodom koroški Slovenec, in g. I. Černic, rojen Korošec, ki pa slovenski ne zna! Iz teh dveh je napravil nacijskonalni list „Čeha“, da je mogel rohneti proti „hetzpfaffenhum“ in malo pohvaliti „nemška“ duhovnika, H. pl. Gallensteina in kapelana Maiera. Le-ta pa je po „Kärnt. Ztg“-i kar odločno zavrnil vsako tako „hvalo“ iz laži-liberalno nacijskonalnih ust!

(Prošnja.) Naprošeni smo objaviti nastopno prošnjo: Pokojni moj pobratim in rojak g. Hrabroslav Volarič je zapustil mlado udovo in štiri otročiče; najstarejši 7-letni deček kaže velik talent za glasbo. Obračam se zategadel do vseh prijateljev pokojnikovih, da bi podpirali udovo v izrejevanju

teh sirot in v izobrazbi nadarjenega dečka. — Po vsej Sloveniji pojó se Volaričeve pesmi! Koderkoli je pri narodnih veseljih kaj čistega dobička, naj se rodoljubi spomnijo nesrečne rodbine pokojnikov. — Volarič je izdal ob svojem trošku več zvezkov skladb; veliko ima po vsej Sloveniji dolžnikov, katerih sveta je dolžnost, da vsaj zdaj poravnajo svoj dolg. — Mnogi gospodje imajo razne Volaričeve rokopise. Lepo prosim, da jih gospodje vrnejo udovi Frančiški v Devin ali pa meni. Darovi se objavljajo v „Soči“. — V Gorici, 6. okt. 1895. Andrej Gabršček, tiskar in urednik.

(Občinsko gospodarstvo v Trstu.) Občinsko računovodstvo tržaško obelodanilo je občinski obračun za leto 1894. Iz istega je razvidno, da je bilo lani 2,942.572 gl. 06 1/2 nč. dohodkov, in 3,143.571 gl. 24 1/2 novičev stroškov, pri manjkajajo torej 199.999 gl. 18. nč.

(Zblaznel je) v Štorjah pri Sežani, kakor „Edinost“ poroča, dne 29. septembra t. l. znani posestnik in krčmar Andrej Dolgan. Par dni stražilo ga je več mož, a pozneje je bil odpeljan v bolnišnico. Govori se, da so neki tržaški izletniki tik njegovega hleva, kjer je bilo dokaj vrednosti, napravili umeteljni ogenj, vrteče kolo. Ko je imenovani to zagledal, prestrašil in razsrdil se je silno, misleč da gori, ter koj pričel kričati in zmedeno govoriti. Nekoji hočejo vedeti, da se mu je mešalo v govorjenju že popred. Nekoliko več previdnosti pri umetelnem ognju vsekako ne bi škodovalo.

(Slovenska pratika) za prestopno leto 1896 je ravnokar izšla. Razun koledarskega oddelka prinaša letos prav veliko skrbno izbranih zabavnih in poučnih sestavkov, izmed katerih omenjamo: Dobro berilo za krščanske družine, Velika noč, Božja pot matere sv. Ane v Tunjicah pri Kamniku. Nadvojvoda Albreht, Potres v Ljubljani. — Razun tega pa tudi čeden tisk, lepe podobe mej sestavki priporočajo novo pratiko.

Društva.

(Ljudski shod v Kamniku.) V nedeljo dne 6. t. m. je priredilo slovensko katoliško delavsko društvo ljudski shod v Kamniku na vrtu Kristofove gostilne, katerega se je udeležilo poleg Kamničanov tudi mnogo okolčanov. Tri četrt na štiri se je otvoril in je trajal dve uri in pol. V prvi točki „Krščansko-socialni program“ je Gostinčar v lepo razvrščenem govoru razvijal, da je najvažnejši stvar v javnem življenju organizacija delavskih stanov proti izrabljajočemu jih kapitalizmu. Družiti se pa morajo v krščanskem duhu, „na katol. podlagi“, katera jedina hrani v sebi načela pravičnosti in ljubezni. Socialna demokracija ne pozna teh načel; enakost vseh ljudij sicer poudarja, a sama dela popolnoma nasprotno. Govornik je v več dogodkih pokazal, kako delajo socialni demokrati s svojimi delavci. Kmetje naj snujejo svoje posojilnice po načelu vzajemnosti, obrtniki naj se družijo v obrtnih zadrugah in delavci naj si ustanovljajo slovenska katoliška delavska društva. V vsaki večji fari naj bo društvo, kjer naj se delavski stanovi pod vodstvom duhovnikov in drugih izobraženih mož poučujejo in vzgajajo v svojo rešitev. Dr. Krek je na to pojasnoval pojem kapitalizma in po zgodovini opisaval, da je z novo dobo, ko je napuh odtrgal ljudi od pokorščine do cerkve, h krati zavlada sebičnost v javnem življenju in ž njo propad nižjih stanov. Cerkevni zakoni proti oduševanju, proti izkoriščevanju delavcev po denarju, se niso več izpolnili; najtrdnjejši jez izsesavanja bližnjega — cerkveno oblast — so konečno izpodbili krivoverci 16. veka in reka človeških sebičnih strastij je preplavila krščanski svet. Daudanes jasno vidimo, kaj nam je prinesla nova doba. Izmed vseh bujno cvetočih organizacij prošlih časov stoji trdno in nevlomno samo še — katoliška cerkev; z istimi ukazi, kot nekdanj, se obrača do mogotcev in bogatinov; po istih načelih, kot ob času apostolov, zahteva pravico za zatiranje stanov. Nasproti socialnim demokratom poudarja, da je gospodarski boj naših dnij boj pravice s krivico, boj resnice z lažjo in da torej socialno vprašanje ni samo — želodčevo vprašanje. Poleg tega brani proti njim — opravičenost zasebnega lastništva. V tem jo podpira človeška natura sama. Kapitalizmu pa stavi v bran zahteve pravičnosti in ljubezni. — Jakopič je na to pojasnoval delavsko vprašanje. Svoj temeljiti govor, v katerem je razvil ves delavski socialni program (o delavskem času, nedeljskem počitku, plači, zavarovanju za starost, volilni pravici itd.) je osolil z raznimi šaljivimi opazkami. Poslušalci so z živahnim odobravanjem že mej govorom kazali, da je vrli govornik pravo zadel. — Bahar je dostavil nekaj zelo umestnih opazk; v zlasti je poudarjal, da mora biti organizacija delavskih stanov taka, da služi v časno in v večno srečo. S toplimi besedami, ki jih je pojasnoval z raznovrstnimi vzgledi, je branil duhovski stan napadom, ki jih mora skušati dan na dan od raznih, v zlasti socialnodemokratičnih nasprotnikov. — O kmečkem vprašanju je poročal obširno in te-

meljito dr. Ign. Zitnik. Opisaval je vedno večjo revščino mej kmeti in njene vzroke; pri tem je poudarjal, kakšne so dolžnosti kmečkega zastopnika v naših časih. Slovensko katoliško delavsko društvo in vsi udeleženci shoda so hvaležni gospodu doktorju za njegove res prisrčne, a pri tem premišljeno stvarne besede. Za njim je še Gostinčar razložil boj za pravično vrejeno splošno volilno pravico. Predsednik shoda je pozival navzoče, naj shod rodi sad — obrtno zadrugo v Kamniku in posojilnico po Raiffeisenovem načinu. Na to je zaklical z zborovalci vred „živio“ papežu in cesarju in zaključil shod. — Slovensko katoliško delavsko društvo sme biti ponosno na svoje shode, ki bodo brez dvojbe obrodili mnogo dobrega. Čast in ugled delavskega društva je pa v ozki zvezi s častjo in ugledom delavcev samih. Zato se tem bolj veselimo tako lepih pojavov zdravega in krepkega razvoja ljubljanskega slov. katoliškega delavskega društva.

(Katoliško-politično društvo Korosko) je imelo v nedeljo dne 29. sept. shod v Grebinju nad Velikovecem. Udeležba je bila ogromna z ozirom na tamošnje razmere. Pazno so poslušali na govore, ki so razpravljali večinoma gospodarske zadeve. Bil je tudi en nemški govor. S tem se je menda hotela nekako pokazati spravljivost društva, ka-li. Uspeha ta govor gotovo med Slovenci ni dosegel nobenega, javeljne, da so ga naši kmetje razumeli in mi le odločno želimo, da se tako — novotarenje za bodoče opusti in se ne škoduje tako našemu ugledu. Isti dan je bil kat. shod v Pustriči. I tu obnesel se je dobro.

Narodno gospodarstvo.

Pregled zemljiškega katastra.

Ubogi kmetje! Tako rado se ščuva kmeta proti obrtnikom in navadnim kmetiskim delavcem. Splošna, direktna in jednaka volilna pravica, — se glasi, bode postavila hlapec nad svojega gospodarja, poljedelca, in vsled tega ne sme nobeden kmečki poslanec glasovati za splošno volilno pravico. Kako pa se zastopajo kmetске koristi po sedanjih poslancih, kažejo najbolj neznosni davki, ki se nakladajo kmetu. Pred vsem se ozrimo na zemljiški davek.

Kakor znano, se je pred 25 leti preosnoval sedanji zemljiški davek. Koliko je bilo takrat raznih komisij in preiskovanj, ki so zahtevale ogromne svote denarja. Konečno se je vendar uravnala cela zadeva pod Taaffejevim ministerstvom, kateremu je kot finančni minister pripadal Dunajevski, in uvedel se je novi zemljiški davek. Skupna svota tega davka se je takrat določila na 36 milijonov. Takrat se je reklo, da znaša ta davek povprečno 10 odstotkov čistega katastralnega dohodka, ki se je izračunil na podlagi tedanjih žitnih cen. Toda te cene so bile povprečno nad 100 odstotkov višje, kakor sedanje. Takrat se je cenila pšenica na 13 gl., rž na 11 do 12 gl., oves 8—9 gl., kuruza od 9—10 gl. Na podlagi sedanjih cen bi znašal zemljiški davek blizu 20 odstotkov, toda v resnici pa znaša še več, ker so stroški za delo zbog vedno nižjih cen veliko dražji. Poljedelec, ki ne more sam obdelovati svojega polja, ampak mora imeti več delavcev, mora te ravno tako plačati, kakor ob času najvišjih žitnih cen, na katerih podlagi se je proračunal sedanji zemljiški davek.

V letu 1877 so se proračunali stroški pri delu za jeden meterski stot pšenice na 4 gl., tedaj je znašal čisti dohodek, ako se je cenila pšenica na 13 gl. stot, 9 gl., in kmet je plačal samo 90 kr. desedodstotnega zemljiškega davka, ostalo mu je torej še 8 gl. 10 kr. za druge potrebščine. Danes pa stane meterski stot pšenice samo 6 gl. Ako od tega odštejemo 4 gl. za stroške, ostaneta le še 2 gl., od katerih pa mora plačati kmet tudi 90 kr. zemljiškega davka. To ni torej samo 20 odstotkov, ampak skoro polovica čistega dohodka. K temu se pa še pridružijo razni drugi davki in doklade in se torej ni čuditi, ako se dan za dnevom slišijo pritožbe, da kmet ne more več izhajati in pri sedanjih cenah niti pokriti stroškov za delo.

Toda v kljub tem žalostnim razmeram, v katerih se nahaja dandanes naš kmetovalec, ne store potrebnih korakov poslanci, da bi olajšali vedno težje breme zemljiškega davka. Vlada sama je že pripoznala, da je zemljiški davek z ozirom na sedanje nizke žitne cene veliko previsoko odmerjen in neznosen, in le malega pritiska na finančno ministerstvo je potreba in davek bi se znižal. Toda malo je takih mož pri vladi, ki bi se brigali za kmeta. Velika večina avstrijskih poljedelcev se opira samo na kapital, t. j. kmet se mora zadolžiti, ako hoče živeti. Se celo največja skromnost mu ne more pokriti izgube, katero mu povzročajo na jedni strani visoki davki in drugi vsakovrstni stroški, na drugi pa vedno nižje žitne cene. Treba je pomisliti, da je kmetško

posestvo le malo vredno in da vsled nizkih žitnih cen neprestano izgublja veljavo. Kako malo časa se more preživeti poljedelčeva rodbina od vrednosti, katero ima malo ali srednje posestvo. Marsikateri kmet že sedaj šteje leta, mesece, ali morda še celo dni, kedaj ga bodo poguali z rodbino vred z lastnega doma in posestva ter ga pahnili v revščino. Ako bodo trajale le še kakih deset let take neznosne razmere in se ne bode od strani države nič storilo za zboljšanje kmetškega stanu, tedaj bode polovica sedanjih poljedelskih lastnin pripadla v roke bogatinom. Nekdanj cvetoča in lepo urejena kmetška posestva bodo oskrbovali židovski kapitalisti ali pa veleposestniki, ki je bodo spojili s svojimi obširnimi posestvi.

Telegrami.

Dunaj, 8. oktobra. Nadvojvodi Karolu Ludviku se je v toliko povrnilo zdravje, da je zamogel prebiti več ur izven postelje. Mrzlica ga je popolno zapustila.

Dunaj, 8. oktobra. Ministerski predsednik je izročil vodstvo tiskovnega oddelka ministerskemu svetniku Schielu.

Dunaj, 9. oktobra. „Wiener Zeitung“ objavlja cesarjevo lastnoročno pismo na ministerskega predsednika grofa Badenija, s katerim se sklicuje državni zbor na 22. okt.

Celovec, 8. oktobra. Pri današnji ožji volitvi je bil izvoljen nemško nacionalni kandidat, vrednik Dobernig državnozbornim poslancem za mesto Celovec.

Praga, 8. oktobra. Cesarsko namestništvo je danes razpisalo deželnozbornske volitve. Volitve so določene za kmečke občine na 20., za mesta na 22., za trgoveke zbornice na 25. in za veleposestnike na 26. septembra.

Pariz, 8. oktobra. Pri današnji seji ministerskega sveta je poročal zunanji minister Hanotaux o zadnji nemirih v Carjem gradu ter pripomnil, da je dobil od poslanika Cambona povoljna poročila. Otvoritev obeh zbornic se je določila na 22. t. m.

Pariz, 8. oktobra. Po zadnjih poročilih so Francozi na Madagaskarju 27. septembra osvojili Tananarivo.

Foulard-svila 60 kr.

do gl. 3-35 meter, — japonska, kitajska itd. v najnovjših vzorcih in barvah, tudi črna, bela in barvena **Henneberg-svila** od 35 kr. do gl. 14-65 meter — gladka, progasta, križasta, vzorčasta, damasti itd. (ok. 240 razn. kakovostij in 2000 razn. barv, vzorcev itd.) **Poštnine in carine prosto na dom.** — Vzorec prosto na dom. — Dvojnati pisмени pošto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
44 e. in kr. dvorni zalagatelj, **Curth.** 17-13 2

Tujci.

7. oktobra.

Pri **Slonu:** Schwarzmann, Schmitz, Grader, Hromatka Wathonig, Kobler, Schmutzer, Fischer, Mehes z Dunaja. — Glaser, Cimadori, Ancora iz Trsta. — Schantl iz Maribora. — Stare iz Mengša. — Borghese, Gasser, Sollar iz Gorice. — Wortmann z Reke. — Lokar iz Ajdovščine. — Kleinherher in Grossi iz Beljaka. — Jeglič iz Kranja. — Raab iz Gradca. — Krämer iz Ravensburg-a. — Erhardt iz Hamburg-a. — Schauter iz Hamerstiel-a. — Lettmüller iz Vöslau-a. — Burghardt iz Hamburg-a. — Glaser iz Solnograda. — Taganyi iz Arada. — Soklič iz Jasko. — Pace iz Pod Peči. — Allfisch iz Pečuha. — Nill iz Stuttgarta. — Balhelt iz Bjelice.

Pri **Maliču:** Bernauer, Amberger, Bobar, Rubin, Baier, Mannheimer, Kellermann, Schacherl z Dunaja. — Zinner iz Trsta. — Mazer, Lipner iz Budimpešte. — Chotzen iz Bonn-a. — Clerk iz Bjelice. — Schmidt iz Maribora. — Leibenfrost iz Sarajeva. — Wiesmayer iz Eferding-a. — Leitner iz Grieskirchen-a. — Majdič iz Logatca.

Pri **Lloydju:** Guttman z Dunaja. — Beiler iz Rehre na R. — Metelka iz Kraljevega Gradca. — Maresch iz Beljaka. — Rostau iz Gradca. — Huhlboeck iz Beljaka. — Wrany z Češkega. — Wunsch iz Amstetten-a.

Pri **bavarskem dvoru:** Marsich iz Trsta. — Šelj iz Vipave. — Reich iz Novega Mesta. — Siegmund iz Sachsenburg-a.

Pri **avstrijskem caru:** Mitterling, Jellen iz Pliberka. — Sever iz Maribora. — Baio, Lorrant, Alešovec iz Opatije. — Stix iz Trnovega.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokriina v 24. urah v mm.
8	9. zvečer	730.2	12.8	brezv.	skoro oblč.	
9	7. zjutraj	729.3	12.0	sl. sever	skoro oblč.	11.5
	2. popol.	729.2	18.1	pr. m. jvzh	oblačno	
Srednja včerajšna temperatura 12.8°, in za 1.1 nad normalom.						
Ob 12. uri 7 minut po noči precej močan potres.						

Tržne cene v Ljubljani

dné 9. oktobra.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	7 40	Špeh povejen, kgr.	66
Rež,	7	Surovo maslo,	70
Ječmen,	7	Jajce, jedno,	3
Oves,	6 80	Mleko, liter	10
Ajda,	7	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	7	Telečje	66
Koruzna,	7 20	Svinjsko	66
Krompir,	2 85	Kostrunovo	36
Leča, hktl.	12	Piščanec	45
Grah,	10	Golob	16
Fižol,	12	Seno, 100 kgr.	2 15
Maslo, kgr.	90	Slama, 100	2 15
Mast,	66	Drva trda, 4 kub. m.	7 70
Špeh svež,	62	" mehka, 4 " "	5 20

Proseški mošt,

pravi, jako fini, se dobiva od danes nadalje v gostilni pri

„Lozarju“ („Stadt München“)

in

na Laverci.

590 3-3

Liter stane 48 kr.

Leopold Tratnik

prej M. Schreiner,

pasar in zlatar,

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27,

priloga prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in slav. občinstvu svojo

najstarejšo in najboljšo urejeno delavnico za izdelovanje različne

cerkvene posode in orodja.

Vsakatero naročilo izvrši kar možno hitro natančno po cerkvenih pravilih in lepih vzorcih v raznih slogih. — Na željo prečast. in spošt. naročnikov pošlje načrte ali že izgotovljene predmete rad vsakomur na ogled.

Staro blago popravi, prenovi, pozlati, posebri in poniklja po najnižji ceni. 661 52-41

Krasno in umetno izvršene predmete imam v zalogi na Sv. Petra cesti št. 23, katere naj si blagovljijo prečast. gospodje prilično ogledati.

PRIPOROČILNA NAZNANILA

domačih konservativnih obrtnikov in trgovcev, katera naj cenj. naši naročniki in čitatelji „Slovenca“ blagovoliijo uvaževati.

Anton Presker

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta 16
priporoča se čast. duhovščini in sl. občinstvu za izdelovanje vsakovrstne obleke

V zalogi ima tudi narejene obleke za gospode in dečke. — Obleke od 7 gld. 50 kr. do 24 gld., površnike od 6 gld. 50 kr. do 22 gld., nepremočljive haveloke od 7 gld., 50 kr. do 12 gld., haveloke iz veljblodove dlake (Kameelhaar) od 12 gld. do 17 gld., mantile in plašče za gospe itd. Naročila za izdelovanje oblek po meri izvršujejo se točno in po poljubnem kroju. Za dobro blago se jamči.

Uradne in trgovske KOVERTE s firmo priporočila KAT. TISKARNA v Ljubljani.

Josip Tomec

usnar in zaloga usnja v Ljubljani

Streliške ulice

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu trpežno doma strojeno usnje za vsakovrstno porabo, po nizki ceni.

Laneni firnež

najboljše kakovosti, dobiva se pri

Adolfu Hauptmannu

tovarna za firnež

v Ljubljani, Sv. Petra cesta.

Ilustrovani ceniki potrebščin za obrtništvo, šolo in za dom zastoj in franko.

Prodaja na debelo in drobno.

Karol Dostal

tapetnik

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 31
se priporoča v najkulantnejše izvrševanje vseh v svojo stroko spadajočih del, kakor modrocev na peresih, žimnic, garnitur itd.

Cene nizke.

Valentin Accetto

zidarski mojster

v Ljubljani, Opekarska cesta št. 55
priporoča se preč. duhovščini in slavnemu občinstvu, podjetnikom in društvom v vsa v zidarsko stroko spadajoča dela

bodisi novih stavb, cerkvenih in zasebnih postopij, kakor tudi vsakovrstna popraviljanja, vzdavanja in postavljanja lončenih štedilnih ognjišč, polaganje vsakovrstnega tudi cerkvenega tlaka, vse po najnižji ceni.

Janez Dogan

mizarski obrt in zaloga pohištva v Ljubljani

Dunajska cesta v Medjatovi hiši

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo izvrstno urejeno

zalogo divanov, žimnic, omar, stolov, postelj itd.

Cenilniki s podobami so franko na razpolago.

Najnižje cene, izborna blago.

Matija Horvat

čevljarški mojster v Ljubljani, sv. Petra cesta 32
priporoča se preč. duhovščini in slav. občinstvu v naročanja raznovrstnega

obuvala

katere izvršuje cenó, poštno, iz zanesljivega blaga od najpriprostejšo do najtinejšo oblike.

Valentin Šubic

podobar in pozlatar v Poljanah nad škofjo Loko

priporoča se preč. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v izvrševanje vsakovrstnih

podobarskih del

z zagotovilom poštenega in solidnega dela po možno niski ceni.

JOSIP ŠUBIC

kipar v Gorenji vasi nad Škofjo Loko

priporoča se prečast. duhovščini in slav. občinstvu za izdelovanje

kipov iz lesa in kamena, novih oltarjev iz lesa in marmor-cementa

v vsakojakem slogu; dalje v prenavljanje starih oltarjev in drugih predmetov zagotavljajoč kar najnatačnejšo izvršitev in nizko, delu primerno ceno.

J. Kopač,

svečar v Gorici,

Voščarna

Solkanska cesta 9,

Gospodarska ulica

priporoča veleč. duhovščini, cerkv. oskrbnikštvo ter sl. občinstvu garantirane pristne

čebelno-voščene sveče

kg. po gld. 2-45. Sveče slabejših vrst za pogrebe in drugo uporabo prav po nizki ceni. V veliki izbiri so tudi voščeni zvitki, okrašeni in preprosti po najnižji ceni.

Alojz Zorman

trgovina z moko

v Ljubljani, Florijanske ulice št. 7

priporoča vsakovrstno moko po različni ceni, otrobe, koruzo in koruzno moko.

Prodaja na drobno in debelo ter zagotavlja uljudno postrežbo.

Najbolje priporočena za preskrbljenje vseh v kurznem listu zaznamovanih menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz

Nr. 11, Parterre.

Ilustrovani medni listi za jesensko in zimsko sezono tvrdhe Gričar & Oljač, v Ljubljani, Slonove ulice št. 9, so izšli ter se pošiljajo na zahtevo brezplačno in poštnine prost.

Dražestne novosti

za jesensko in zimsko sezono so na veliko izber že v zalogi.

589 3-2

Službe išče

mladeneč, 28 let star, lepega vedenja, z dobrimi spričali o dosedanji svoji službi. Nastopi lahko takoj.

Ponudbe prosi pod naslovom **X. B. 31. Litija**, poste restante.

587 3-3

Koverta s firmo vizitnice in trgovske račune priporoča

Katol. tiskarna v Ljubljani.

Uradno opravičeni in zapriseženi
stavbinski inženir in stavbeni mojster
Jaromir Hanuš
priporoča se za izvrševanje vseh
v stavbinsko stroko spadajočih del,

prevzema **poprave hiš** po zelo nizkih cenah, **naprave vodovodov, načrtov in proračunov, mirjenje cest in posestev** itd.

Ustna ali pismena naročila prejema se v **novi hiši na Poljanskem predmestju nasproti domobranske vojašnice.**

518 22

Bančni in menjalni zavod

J. C. MAYER

545 8

v Ljubljani

se nahaja od danes nadalje

v Grumnik-ovi hiši,

Dunajska cesta števil. 6

poleg lekarne Piccoli.

Dunajska borza

Dne 9. oktobra.		Dne 8. oktobra.		Kreditne srečke, 100 gld.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 75 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	152 gld. 25 kr.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140 " "
Skupni državni dolg v srebru	101 " 05 "	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 " 50 "	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17 " 50 "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 20 "	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 " "	Rudolfove srečke, 10 gld.	23 " "
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 " 15 "	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 25 "	Salmove srečke, 40 gld.	70 " "
Ogerska zlata renta 4%	121 " 65 "	Tisine srečke 4%, 100 gld.	145 " 50 "	St. Genois srečke, 40 gld.	71 " 50 "
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99 " 35 "	Dunavske vravnave srečke 5%	131 " "	Waldsteinove srečke, 20 gld.	53 " "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1063 " "	Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107 " 75 "	Ljubljanske srečke	22 " 50 "
Kreditne delnice, 160 gld.	403 " 75 "	Posojilo goriškega mesta	112 " "	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	177 " "
London vista	120 " 25 "	4% kranjsko deželno posojilo	99 " 25 "	Akcije Ferdinandovev. železn., 1000 gl. st. v.	3525 " "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 87 1/2 "	Zastavna pisma av. ostr. zem.-kred. banke 4%	99 " 60 "	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	539 " "
30 mark	11 " 77 "	Prijoritete obveznice državne železnice	218 " 50 "	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	113 " 50 "
30 frankov (napoleonidor)	9 " 54 1/2 "	" " južne železnice 3%	169 " 60 "	Dunajskih lokal. železnice delniška družba	79 " "
Italijanski bankovci	45 " 25 "	" " južne železnice 5%	131 " 20 "	Montanska družba avstr. plan.	102 " 50 "
C. kr. cekini	5 " 69 "	" " dolenskih železnice 4%	99 " 50 "	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	191 " "
				Papirnih rubljev 100	129 " 50 "

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za zgu: pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
Wallzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.